supio santakos, į PV nuo Šakos dešiniojo ir ŠV Uosupio kairiojo kranto, kaimo kapinėse (kuriose yra lyg ir 2 pilkapiai) ir aplink jas. Apie 0,15 km į P nuo kapinių buvęs rastas ietigalis.

Keli objektai lieka aiškinamų paminklų sąraše. Tai Pakalniškių kaimo Kleboniškių kalnas (pastebėta akmenų, rasta grublėta šukė), Arimaičių (Mikaušiškių vietovėje rasdavo kaulų ir "durtuvų"), Birželių-Žilainių (0,5 km į V-PV nuo kelio Birželiai-Rimiškė, pamiškėje, iškasta kaulų, žąslų ir kitokių geležinių daiktų), Kundrėnų (0,7 km į PV nuo kaimo kapinių rasta kaulų ir "gelžgalis" prie jų), Naujasodės (prie Stonių sodybos šlaite link tvenkinio išarta kaukolių ir ietigalių), Raginėnų (į PR nuo Misikų sodybos iškasta kaulų, "dalgių ir ilgų kirvių"), Vadaktų (0,5 km į Š nuo Vadakties kairiojo kranto iškasti griaučiai su sagtimi ar sege) ir Žironų (0,2 km į Š-ŠR nuo buvusių pilkapių, Mockų sodyboje, maždaug 1 m gylyje rasti žmogaus griaučiai, 2 antkaklės ir šukė) radimvietės. Po žvalgomųjų kasinėjimų dalis minėtų objektų turėtų patekti į saugomų archeologijos paminklų sąrašą.

25 objektai, daugiausia akmenys su smailiadugniais dubenimis ir kaimų kapinės, pasiūlyti išbraukti iš archeologijos paminklų sąrašo.

Bronius Dakanis, Algimantas Merkevičius, Gintautas Zabiela

ŠKUODO RAJONO ARCHEOLOGIJOS PAMINKLŲ ŽVALGYMAS

1987 m. MMT nustatinėjo Škuodo rajono archeologijos paminklų apsaugines zonas. Aplankyti 37 paminklai, iš kurių 26 buvo sąrašuose. Konstatuota, kad archeologijos paminklų apsauga rajone gali tapti pavyzdžiu kitiems respublikos rajonams. Išskyrus vienintelį neseniai suartą ir, užlyginant karjerą, nustumdytą

Tauzų kapinyną, visi kiti paminklai neardomi, pažymėti paminklinėmis lentomis ir riboženkliais.

Į archeologijos paminklų sąrašus pasiūlyti įrašyti 6 objektai. Tai 1970 m. V. Urbanavičiaus tyrinėtas Šilalės (Mosėdžio) dubenuotas akmuo II, I. Jablonskio 1973 m. tyrinėti Mosėdžio pilkapiai (žr. AETL 1972 ir 1973 metais. - V., 1974. - P. 32-35), 1985 m. tyrinėtas Mosėdžio piliakalnis (žr. ATL 1984 ir 1985 metais. - V., 1986. - P. 27-28), 1978 m. tyrinėtas Daukšių (Šakalių) piliakalnis, kurio yra išlikęs iki 0,5 m aukščio bei 16 m pločio pasagos formos pylimas, iš P, V ir Š juosiantis 60x35 m dydžio aikštelę, pailgą Š-P kryptimi, R status 6 m aukščio Erlos upės šlaitas. P piliakalnio pusėje už pylimo išlikęs 3 m pločio ir 0,2 m gylio užslinkęs griovys.

Budrių akmuo su plokščiadugnių dubeniu yra 800 m į R nuo Erlos tvenkinio R kranto, 370 m į R nuo kelio Kusai-Kernai, Pasodinių miško V dalyje. Jį surado ir aprašė I. Jablonskis (žr. Kraštotyra. - V., 1969. - P. 110).

Apuolės akmuo su dubenėliais ir ženklais yra 270 m į Š nuo ankstesnės jo buvimo vietos, 320 m į PR nuo Apuolės piliakalnio, 130 m į PV nuo Brukio upelio kairiojo kranto. Akmuo rausvo granito, 2,3x2,3x2,8 m dydžio. Viename jo šone yra 24 3-9 cm skersmens ir 1,2-2,5 cm gylio dubenėliai, be to, iškalta "ML 1818".

Puodkalių kapinynas yra apie 650 m į V nuo Puodkalių piliakalnio, Puodkalių tvenkinio PR krante, pusiasalyje. Jį 1975 m. surado I. Jablonskis. Buldozeriu lyginant būsimo tvenkinio dugną ir užtvankos vietą Erlos dešiniajame krante, jis buvo apardytas. Atsitiktinių dirbinių iš suardytų kapų pateko į Daukšių devynmetę mokyklą ir į Kretingos kraštotyros muziejų. Kapinyno R dalis atsidūrė po vandeniu.

Daukšių devynmetė mokykla MMT perdavė Puodkalių radinius: 10 geležinių dirbinių ir 11 jų fragmentų bei 10 žalvarinių dirbinių ir 66 jų fragmentus, 58

puodų šukes. Iš geležinių dirbinių minėtini sulenktas 40 cm ilgio ietigalis trikampe plunksna ilga įmova, pentinis plačiaašmenis kirvis 8,5 cm ilgio ašmenimis, miniatiūrinis plačiaašmenis 10 cm ilgio kirvis, 4,2x 2,5 cm dydžio skiltuvas atriestais galais, 6,7 cm ilgio peiliukas, nežymiai lenktas pjautuvo smaigalys, skustuvo rankenėlė, kovos peilio makščių grandinė. Iš žalvarinių dirbinių - pasaginė 5,5 cm skersmens segė aštuonkampėmis galvutėmis tordiruotu lankeliu, 2,6x2,3 cm dydžio iš vielos išlenkta pasaginė seguté cilindriniais galais, geriamojo rago apkalas, 3 žiedai platesne priekine dalimi, ornamentuoti įkirstomis linijomis, juostinė 0,7 cm pločio apyrankė, ornamentuota " V" formos įkartomis, vaikiška 1 cm pločio juostinė apyrankė nežymiai smailėjančiais galais. Iš žalvarinių dirbinių fragmentų minėtini: pasaginės segės agūonos formos galvutė, įvijos, mažiausiai 6 vytinių antkaklių bei 12 juostinių apyrankių dalys. Dauguma dirbinių apdegę.

Keramika, kuri gali būti patekusi ir iš Puodkalių piliakalnio, daugiausia lipdyta (49 šukės). Ji lygiu, kartais nežymiai grublėtu paviršiumi, 0,7-1,2 cm storio sienelėmis. Iš 12 puodų angų šukių 6 yra " S" formos, 4 kraštai atlenkti į išorę ir su įkartomis briaunoje, 3 petelių srityje ornamentuotos įspaustų apvalių duobučių eilute. 4 šukės, ornamentuotos tiesiomis linijomis ir 4 - lygiagretėmis tiesiomis ir banguotomis linijomis, skiriamos ant rankinio žiedžiamojo rato apdailintiems puodams. Vienintelė žiesto puodo šukė - yra į vidų nusklembta briauna dubenėlio angos krašte, puošta lygiagrečių linijų ornamentu.

Laidosena bei dirbiniai Puodkalių kapinyną įgalina skirti kuršiams ir datuoti X-XIII a.

Pats Puodkalių piliakalnis iš V pusės turi priešpilį. Tai iki 20 m pločio puslankio formos plotas, iš V atskirtas iki 2 m gylio ir 2 m pločio dugne grioviu, PV dalyje jau užslinkusiu. Už priešpilio yra apie 2 ha ploto senovės gyvenvietė su smarkiai apnaikintu kultūriniu sluoksniu.

Apie 2 ha ploto senovės gyvenvietė surasta į P, PV ir V nuo Užluobės piliakalnio. Išliko daugiau kaip 20 cm storio kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos lygiu paviršiumi keramikos.

Konstatuota, kad Girdenių piliakalnis sunaikintas melioracijos aštuntajame dešimtmetyje, o literatūroje minimas Paluobės piliakalnis yra tik Luobos nuplautos natūralios kalvos dalis, kiek panaši į pylimą.

Mėginant lokalizuoti XVII a. sunykusį Bareikių miestą, surasta Arkšvos senovės gyvenvietė. Ji yra 950 m į V nuo Arkšvos alkakalnio, 700 m į R nuo Luobos ir Pragulbos santakos, 150 m į Š nuo Pragulbos dešiniojo kranto. Gyvenvietė užima mažiausiai 6 ha plotą. Ariamame lauke išsiskiria tamsesnės dėmės - buvusių pastatų vietos. Gyvenvietės chronologija neaiški.

Ignas Jablonskis

KARTENOS APYLINKĖS PAMINKLŲ TYRINĖJIMAI

Kartenos kapinynas (II), vadinamas "Polverku", yra Kartenos miestelio P pakraštyje, J. Žemaitės kolūkio gamybiniame kieme. Tai apie 2-3 m nuo aplinkos iškilusi kalvelė. Statybų metu čia rasta žmonių kaulų.

Šalia kalvelės centrinėje dalyje stovinčių įvairių ūkio pastatų iškastos trys perkasos po 5x2 m, tačiau kapų nerasta. Iš žmonių pasakojimų matyti, kad statybų metu rasti XVI-XVII a. kapai. Ant kalvos iki 1906 m. stovėjo Kartenos klebonija ir buvo jos stambus ūkis, žmonių pramintas "Polverku". Čia reikėtų ieškoti ir buvusios bažnyčios.

Senieji karteniškiai prisimena pasakojimus, kad dabartinės Kartenos bažnyčios vietoje seniau stovėjusi liuteronų bažnyčia. M. Valančius teigia, kad Kartenoje 1611 m. stovėjo kalvinų bažnyčia, kuri greitai